

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์โครงสร้างองค์การ

การเลือกพื้นที่

การวิเคราะห์โครงสร้างองค์การและกระบวนการบริหารจัดการเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) พื้นที่ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) โดยมีหลักการที่สำคัญคือ เป็นโรงเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษขออนุมัติ ที่มีมาตรฐานได้รับรางวัลพระราชทานประเภทโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษและเป็นโรงเรียนที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 จากสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย แต่เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความเชื่อมั่นในตัวผู้วิจัยและเกิดความเต็มใจที่จะให้รายละเอียดข้อมูลแก่ผู้วิจัยทุกประเด็นที่ศึกษา ผู้วิจัยจึงปกป้องผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนโดยการใช้ชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นชื่อตำแหน่งในการทำงานตามโครงสร้างองค์การและกระบวนการบริหารจัดการของโรงเรียน ส่วนข้อมูลเกี่ยวข้องกับโรงเรียนชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลจริงในพื้นที่ที่ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ระดับลึก การจัดกลุ่มสนทนา การสังเกตและจดบันทึกของผู้ให้ข้อมูลหลักและบริบทของโรงเรียน ทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียน ดังนี้

ข้อมูลสถานศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งและประวัติโรงเรียน

โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 40 ซอยรามคำแหง 43/1 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร บนพื้นที่จำนวน 39 ไร่ 3 งาน 86 ตารางวา ซึ่งเดิมเป็นที่ดินของเจ้าพระยาบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี) สมุหนายกและแม่ทัพใหญ่ในรัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และตกทอดมาจนถึงคุณหญิงนครราชสีมา (เจือ สิงหเสนี) ผู้เป็นทายาทได้มอบที่ดินผืนดังกล่าวนี้ ให้กระทรวงศึกษาธิการเพื่อจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ. 2507 กระทรวงศึกษาธิการได้มอบให้คุณหญิงบุญเลื่อน เครือตราชู ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาในขณะนั้นเป็นผู้ประสานงาน กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2514 และได้วางศิลาฤกษ์โรงเรียนหลังแรก เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2514

ในปีการศึกษา 2514 กรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้งนายเฉลิม สิงห์เสนี เป็นอาจารย์ใหญ่คนแรก ได้รับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 ห้องเรียน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 838 คน และครู-อาจารย์ 43 คน โดยใช้สถานที่เรียนครั้งแรก ณ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เมื่อได้ก่อสร้างอาคารเรียนถาวรเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว จึงย้ายมาเรียน ณ ที่ตั้งปัจจุบันเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2516

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้โรงเรียนใช้ตรา “พระเกี้ยว” เป็นเครื่องหมายประจำโรงเรียนและโรงเรียนได้อัญเชิญตรานี้ประดับอกเสื้อเหนืออักษรย่อ บ.ค. สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงห์เสนี) เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษประเภทสหศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการและได้จัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 3 และ 4 มาครบ 34 ปี โรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยกย่องและยอมรับของประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ด้วยความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน นับตั้งแต่ นายเฉลิม สิงห์เสนี คุณหญิงพรรณชื่น รื่นศิริ นางสงัด จิตตะยโสธร นางประจวบ ชำนิประศาสน์ คุณหญิงลักขณา แสงสนิท นายเฉลิมชัย รัตนกรี นายอัสวิน วรรณวินเวศร์ นางพรรณณี เพ็ญเนตร นายสิทธิรักษ์ จันทร์สว่าง และนายอมรรัตน์ ปิ่นเงิน ผู้อำนวยการคนปัจจุบัน ด้วยความร่วมมือร่วมใจของครู นักเรียน ทายาทสกุล “สิงห์เสนี” สมาคมผู้ปกครองและครูบดินทรเดชา สมาคม นักเรียนเก่าบดินทรเดชา (สิงห์ สิงห์เสนี) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองและผู้อุปการคุณ ได้มีส่วนร่วมการพัฒนาโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนที่เปลี่ยนแปลงจากการเป็นโรงเรียนขนาดกลางเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ จนได้รับความนิยมสูงสุด และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษยอดนิยม ตามที่ปรากฏในปัจจุบัน ดังคำสัมภาษณ์ระดับลึกผู้อำนวยการโรงเรียนตอนหนึ่งว่า “... ผมอยู่โรงเรียนบดินทรมานาน เห็นความเจริญเติบโตของโรงเรียนมาทุกยุคทุกสมัย บดินทรเดชา ถ้าเปรียบกับสิ่งมีชีวิตก็เหมือนกับต้นไม้ที่มีการเจริญเติบโตจากต้นเล็กที่เกิดใหม่ ๆ และได้รับการเอาใจใส่จากเจ้าของหรือธรรมชาติ รดน้ำ ใส่ปุ๋ยบำรุงรักษา ป้องกันภัยให้เจริญเติบโต แตกกิ่งก้านสาขาเป็นต้นไม้ใหญ่ บดินทรเดชาก็เช่นกัน ผู้บริหารร่วมกับคณะครู นักเรียน และองค์กรต่าง ๆ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็ได้ร่วมกัน ดูแล บำรุงรักษา พัฒนาให้โรงเรียนเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องจนเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เป็นที่นิยมและยอมรับของประชาชน...”

ปัจจุบัน พ.ศ. 2548 มีนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 93 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 4,944 คน และครูอาจารย์ 185 คน ตามประวัติโรงเรียนบดินทรเดชา

ทเสนี) แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยกย่องและยอมรับของประชาชนทั่วไป เนื่องจากมีประวัติการก่อตั้งและเริ่มต้นที่ดี คำสัมภาษณ์ระดับลึกของรองผู้อำนวยการท่านหนึ่งว่า “...มาบรรจุเป็นครูตั้งแต่ปีประกาศจัดตั้งโรงเรียนและอยู่มาจนถึงปัจจุบันไม่ได้ย้ายไปไหน นักเรียนรุ่นแรกต้องไปจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาหน้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักเรียนก็ได้จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สอบคัดเลือกให้ แต่ให้ใช้ชื่อเป็นนักเรียนของโรงเรียนบดินเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ...” นักเรียนและครูจึงมีความมั่นใจที่จะสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนที่ประกาศจัดตั้งใหม่ เพราะนักเรียนและครูได้เรียน ได้สอนร่วมกับครูและนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จึงได้นำเอารูปแบบและวัฒนธรรมที่ดีมาสร้างเป็นของตนเอง ดังคำสัมภาษณ์ระดับลึกของผู้อำนวยการโรงเรียนคนหนึ่งว่า “...ผมโชคดีเมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีใหม่ๆ ก็ถูกเรียกมาเป็นครูที่โรงเรียนบดินทร ได้รู้และสร้างประวัติของโรงเรียนบดินทรมาตั้งแต่เริ่มต้น เพราะความถนัดของนักเรียนในรุ่นแรกสอบ ได้ยกชั้น และคะแนนติดบอร์ดนักเรียนเก่งของประเทศในสมัยนั้น จึงทำให้ชื่อของบดินทรเดชา เป็นที่ยอมรับ เชื่อมมั่นและศรัทธาของประชาชนทั่วประเทศ เพราะประสบความสำเร็จตั้งแต่เริ่มต้น...”

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) มีแนวคิดในการบริหาร โรงเรียนว่า ถึงแม้จะเป็นโรงเรียนที่มีประวัติศาสตร์ไม่ยาวนานนักแต่เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงค่อนข้างเร็ว จะเห็นได้ว่าเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2514 ต่อจากนั้นก็มีการพัฒนามาเรื่อย ๆ จนเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน ด้วยเหตุผลหลายประการทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่า มูลนิธิ รวมทั้งการได้รับพระราชทานเป็นตราพระเกี้ยว อย่างไรก็ตาม ต้องขอชมเชย นักเรียนรุ่นแรก ๆ ซึ่งทำชื่อเสียงไว้ดีมาก การสอบเข้าคณะสำคัญ ๆ ในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้ ไม่ว่าจะเป็นคณะแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และสอบได้เป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนการสอน ประสบผลสำเร็จดังคำให้สัมภาษณ์ระดับลึกของผู้อำนวยการคนหนึ่งว่า “...ตอนนั้นชื่อฮามากเพราะมีเด็กนักเรียนบดินทรเดชา สอบได้ในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและคณะสำคัญ ๆ เรียกว่าสอบ ได้ยกชั้นก็ว่าได้ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความเชื่อมั่นว่าถ้าได้มาเรียนที่บดินทรเดชา นี้ จะประสบผลสำเร็จสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้...”

ข้อมูลโรงเรียนปัจจุบัน

ในปัจจุบัน โรงเรียนได้พัฒนาจนกลายมาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษขอดนิคม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งโรงเรียนจะต้องจัดทำข้อมูลโรงเรียน เพื่อใช้ในการบริหารจัดการศึกษาและรายงานผลการประเมินตนเองทุกปีการศึกษา ดังคำสนทนากลุ่มของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ตอนหนึ่งว่า “...โรงเรียนจะต้องมีการทำรายงานประเมินตนเอง เพื่อส่งให้กับหน่วยงานต้นสังกัด และส่งสำนักงานประกันคุณภาพทางการศึกษาทุก ๆ ปี ในปีที่จะขอรับการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐาน ดังนั้น โรงเรียนจึงมีฐานข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ซึ่งจะปรากฏในเอกสารรายงานผลการประเมินตนเองหรือเอกสารสำคัญอื่น ๆ ของทางโรงเรียน...” ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร การสังเกตและจดบันทึก และการจัดกลุ่มสนทนา พบข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อมูลอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้

ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ใช้อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ ในการบริหารจัดการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้

1. อาคารเรียน	จำนวน	7	หลัง
2. สนามฟุตบอล พร้อมลู่วิ่ง และอัฒจันทร์	จำนวน	1	สนาม
3. สนามบาสเกตบอล	จำนวน	4	สนาม
4. สระว่ายน้ำ	จำนวน	1	สระ
5. อาคารพิพิธภัณฑ์	จำนวน	1	หลัง
6. อาคารโภชนาการพร้อมห้องประชุม	จำนวน	1	หลัง
7. ปรำพิธี	จำนวน	1	หลัง
8. หอประชุมและหอสมุด	จำนวน	1	หลัง
9. แฟลตนักเรียน	จำนวน	1	หลัง
10. ศาลาลูกเสือ	จำนวน	1	หลัง
11. อาคารวงโยธวาทิต	จำนวน	1	หลัง
12. ห้องน้ำ	จำนวน	164	ห้อง

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน

รายการ	ปีการศึกษา 2546	ปีการศึกษา 2547	ปีการศึกษา 2548
จำนวนห้องเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6	86 ห้อง	87 ห้อง	93 ห้อง
- ช่วงชั้นที่ 3	42 ห้อง	44 ห้อง	48 ห้อง
- ช่วงชั้นที่ 4	44 ห้อง	43 ห้อง	45 ห้อง
จำนวนนักเรียนทั้งหมด	4,525 คน	4,725 คน	4,944 คน
- ช่วงชั้นที่ 3	2,380 คน	2,557 คน	2,681 คน
นักเรียนชาย	1,226 คน	1,230 คน	1,319 คน
นักเรียนหญิง	1,154 คน	1,327 คน	1,362 คน
- ช่วงชั้นที่ 4	2,145 คน	2,168 คน	2,263 คน
นักเรียนชาย	1,055 คน	1,050 คน	1,075 คน
นักเรียนหญิง	1,090 คน	1,118 คน	1,188 คน
จำนวนนักเรียนความสามารถพิเศษ			
- นักเรียนที่อยู่ในโครงการ พสวท.	18 คน	18 คน	14 คน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	6 คน	6 คน	18 คน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	6 คน	6 คน	6 คน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	6 คน	6 คน	6 คน
- นักเรียนที่อยู่ในโครงการ	-	665 คน	679 คน
ความสามารถพิเศษทางภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ, คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์, ดนตรี, กีฬาและ ศิลปะ		43 คน	35 คน
- นักเรียนในโครงการแลกเปลี่ยน		(2/2547)	(1/2548)
ภายในประเทศมาเรียนโดยเป็น			
นักเรียนหญิงทั้งหมด	-	13 คน	10 คน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	-	30 คน	25 คน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3			

ตารางที่ 5 จำนวนครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา ครูแกนนำ ครูต้นแบบ และตำแหน่งทางวิชาการ

ลำดับ	กลุ่มสาระการเรียนรู้	จำนวน	วุฒิการศึกษา		จำนวน		ตำแหน่งทางวิชาการ			
			ปริญญาโท	ปริญญาตรี	ครูต้นแบบ	ครูแกนนำ	คต4	คต3	คต2	คต1
1	ฝ่ายบริหารและสำนักงาน	13	10	3	3	2	1	1	2	1
2	ภาษาไทย	13	4	9	7	6	1	3	10	0
3	คณิตศาสตร์	27	7	20	9	17	0	2	10	0
4	วิทยาศาสตร์	28	14	14	11	17	0	3	25	0
5	สังคมศึกษา	17	5	14	6	10	2	7	23	1
6	สุขศึกษา	14	5	9	10	3	0	3	9	0
7	ศิลปะ	14	1	13	1	13	1	1	10	0
8	การงานอาชีพ	19	6	13	7	10	0	4	13	0
9	ภาษาต่างประเทศ	30	3	27	5	25	1	1	14	0
10	สนับสนุนการบริหาร	10	4	6	6	4	0	2	29	0
รวม		185	59	126	65	107	5	27	154	2

ตารางที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณ

รายการ	ปีงบประมาณ 2546-2547		ปีงบประมาณ 2547-2548		ปีงบประมาณ 2548-2549	
	1 เมษายน 46- 30 กันยายน 46	1 ตุลาคม 46- 31 มีนาคม 47	1 เมษายน 47- 30 กันยายน 47	1 ตุลาคม 47- 31 มีนาคม 48	1 เมษายน 48- 30 กันยายน 48	1 ตุลาคม 48- 31 มีนาคม 49
รายรับเงินรายได้ สถานศึกษา	9,578,295.00	9,772,790.00	13,650,936.36	5,816,519.66	8,431,092.00	2,286,702.00
รายรับเงินอุดหนุน	5,054,000.00	5,050,300.00	5,002,093.44	5,184,226.63	8,494,400.00	8,935,900.00
รายจ่ายเงินรายได้ สถานศึกษา	6,730,202.00	6,808,584.00	6,776,547.51	7,989,436.50	8,657,911.00	5,462,983.00
รายจ่ายเงินอุดหนุน	4,409,048.20	4,409,638.00	5,578,446.40	5,097,942.47	5,186,909.00	7,520,047.00

ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน

โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ตั้งอยู่ในแขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม มีเพียงส่วนน้อยที่นับถือศาสนาคริสต์ อาชีพส่วนใหญ่คือการรับจ้าง รองลงมาคือการค้าขายและรับราชการ สภาพสังคม ผู้คนยังถือที่ยึดอาศัยอยู่อย่างสังคมชนบท พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นของเอกชน บางส่วนเป็นที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และทรัพย์สิน ส่วนพระองค์ ชุมชน ไม่มีความแปลกแยกเพราะ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่จะทำให้ โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรในชุมชน อาทิเช่น

กิจกรรมปีการศึกษา 2546-2547

- โครงการอนามัยชุมชน โดยจัดแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล ออกตรวจและรักษาโรค
- โครงการวิชาการสู่ชุมชน โดยจัดครู และนักเรียนให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิชาชีพด้านการเกษตร การประดิษฐ์ดอกไม้ การประกอบอาหารและใช้ห้องสมุดเพื่อการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ
- โครงการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อชุมชน โดยจัดพิพิธภัณฑ์เจ้าพระยาบดินทรเดชา

(สิงห์ สิงหเสนี) ซึ่งเป็นศูนย์วัฒนธรรมเขตวังทองหลางให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนรวมทั้ง
นำนักเรียนออกไปฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน

- โครงการสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยนำนักเรียนสืบค้นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตามแนวปฏิบัติการศึกษาเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตน
- กิจกรรมกีฬาชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานในชุมชนได้เข้ามาใช้
สนามกีฬาหรืออุปกรณ์เพื่อออกกำลังกาย หรือเพื่อจัดแข่งขันกีฬา
- กิจกรรมเทศกาลวันสำคัญที่สภาวัฒนธรรมเขตวังทองหลางดำเนินการ จะใช้สถานที่
ของโรงเรียน เช่น ประเพณีวันลอยกระทง
- กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย จัดประชุมคณะกรรมการเลือกตั้ง วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548
กิจกรรมปีการศึกษา 2548
- โครงการวิชาการสู่ชุมชน จัดครูและนักเรียนให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย
ภาษาอังกฤษ วิชาชีพด้านเกษตร การประดิษฐ์ดอกไม้ การประกอบอาหาร และใช้ห้องสมุดเพื่อ
การสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ
- โครงการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อชุมชน จัดพิพิธภัณฑ์เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
ซึ่งเป็นศูนย์วัฒนธรรมเขตวังทองหลางให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนทั้งการนำนักเรียนออกไป
ฝึกปฏิบัติในแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน
- โครงการสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น นำนักเรียนสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวปฏิบัติ
และเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตน
- กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย จัดประชุมคณะกรรมการเลือกตั้งวันที่ 6 กุมภาพันธ์
พ.ศ. 2548 และวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2549
- กิจกรรมเทศกาลวันสำคัญ สภาวัฒนธรรมเขตวังทองหลางดำเนินการใช้สถานที่
โรงเรียน เช่น ประเพณีลอยกระทง
- กิจกรรมเท้าน้ำหมักชีวภาพลงคลองเจ้าคุณสิงห์ ครูและนักเรียนจัดทำน้ำหมักชีวภาพ
เทลงคลองเจ้าคุณสิงห์เพื่อปรับคุณภาพน้ำ
- โครงการอนามัยชุมชน จัดแพทย์ ทันแพทย์ พยาบาลออกตรวจและรักษาโรค
- กิจกรรมทันตสุขชุมชน จัดทันตแพทย์ พยาบาลออกตรวจและรักษาฟันแก่ชุมชน
- กิจกรรมอินเตอร์แรคท์ ครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมสโมสโรดาร์โดยจัดกิจกรรมเพื่อ
สาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม
- กิจกรรมกีฬาสู่ชุมชน เปิดให้ชุมชน หน่วยงานในชุมชนได้เข้ามาใช้สนามกีฬา หรือ
อุปกรณ์เพื่อการออกกำลังกายหรือเพื่อจัดแข่งขันกีฬา

- กิจกรรมบริจาคอุปกรณ์ บริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือประชากรในชุมชน

กิจกรรมเพื่อชุมชนดังกล่าว ย่อมเป็นเครื่องชี้ชัดให้เห็นว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและชุมชนให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนด้วยการส่งบุตรหลานมาสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในแต่ละปีการศึกษาเป็นจำนวนมาก

ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546-2548 มีจำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ผู้แทนพระภิกษุ 1 รูป ผู้แทนองค์กรศาสนาอิสลาม 1 คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน ผู้แทนครู 1 คน และผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นกรรมการเลขานุการ 1 คน และคณะอนุกรรมการอีกจำนวน 8 คน

คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครูบดินทรเดชา

คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครูบดินทรเดชา ปีการศึกษา 2546-2548 ประกอบด้วย นายกสมาคมผู้ปกครองและครูบดินทรเดชา 1 คน อุปนายกสมาคม 3 คน และคณะกรรมการต่าง ๆ อีก 17 คน

คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ปีการศึกษา 2546 จำนวน 7 คน ปีการศึกษา 2547 จำนวน 7 คน และปีการศึกษา 2548 จำนวน 7 คน

คณะกรรมการนักเรียน

คณะกรรมการนักเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546-2548 มีคณะกรรมการนักเรียนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ชุดละ 1 ปีการศึกษา มีจำนวนคณะกรรมการ 15 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการนักเรียน 1 คน รองประธานคณะกรรมการ 2 คน กรรมการและประธานฝ่ายต่าง ๆ อีก 12 คน

เกียรติยศชื่อเสียง/ จุดเด่นของสถานศึกษา

โรงเรียนมีเกียรติประวัติแห่งความภาคภูมิใจที่ได้รับรางวัลเกียรติยศทั้งในด้านโรงเรียนผู้บริหาร ครู และนักเรียนสืบเนื่องต่อกันมา นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2515 จนถึงปัจจุบัน

ในปีการศึกษา 2546 โรงเรียนได้รับรางวัลเกียรติยศด้วยพระราชทาน 3 รางวัล คือ

1. ชนะเลิศวงโยวาทิตด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. ชนะเลิศประกวดวงลูกทุ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี

3. ชนะเลิศการประกวดกองเชียร์ระดับมัธยมศึกษาด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ผู้อำนวยการได้รับการกำหนดตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนระดับ 9 ครูอาจารย์ได้รับการกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 9 เพิ่ม 3 คน อาจารย์ 3 ระดับ 8 เพิ่ม 4 คน ครูต้นแบบ 72 คน ครูแกนนำ 11 คน ครูเครือข่าย 2 คน และนักเรียนได้รับรางวัลเกียรติยศระดับต่างประเทศ ในทักษะทางวิชาการ 10 คน ระดับประเทศ 146 คน

ในปีการศึกษา 2547 โรงเรียนได้รับรางวัลเกียรติยศสรุปได้ ดังนี้

1. รางวัลชนะเลิศด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การประกวดวงโยธวาทิต ครั้งที่ 9 จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับโครงการ Think Earth และบริษัทสยามดนตรียามาฮ่า
2. รองชนะเลิศประกวดวงลูกทุ่งยามาฮ่า คอนเทสต์ ด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
3. รางวัลยอดเยี่ยมการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา “รักการอ่านสานสู่ฝัน”
4. รางวัลชนะเลิศการแข่งขันเรียงความ เรื่อง “สู่สันติภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืนของมนุษย์” ของสมาคมองค์การสหประชาชาติ กระทรวงการต่างประเทศ
5. รางวัลชนะเลิศการประกวดคำขวัญชิงรางวัลด้วยพระราชทานพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชทินนิตตามาตุ ในหัวข้อ “เรคือไทย...สืบสายใยวัฒนธรรม”
6. ได้รับคัดเลือกให้นำโครงการวิทยาศาสตร์จำนวน 2 โครงการ เข้าร่วมการประกวดโครงการวิทยาศาสตร์ Children Ecological Movement (Green Planet) ณ ประเทศรัสเซีย ระหว่างวันที่ 28 พฤศจิกายน – วันที่ 5 ธันวาคม 2547
7. รางวัลชนะเลิศการประกวดการออกแบบกราฟฟิกในหัวข้อ “ตะลุยโลกอนาคต” ของคณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยรังสิตร่วมกับ UBC
8. รางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวดอาหาร “เมนูสุขภาพ” ของกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดจันทบุรี
9. นางสาวณัฏฐ์ เปรมแหวน เทวินโคทีมชาติ และ ด.ญ.วรพรรณ กิจสวัสดิ์ ไช้สเกิด ทีมชาติได้รับคัดเลือกเป็น “เยาวชนที่น่าชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติ”
10. นายวันฉัตร เลาหกุล สอบเข้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิชาภาษาญี่ปุ่น ได้คะแนนสูงสุดของประเทศด้วยคะแนน 97.5 จากคะแนนเต็ม 100
11. รางวัลชนะเลิศว่ายน้ำ ของสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ
12. รางวัลชนะเลิศเทควันโด ชิงด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญบางนา

13. รางวัลชนะเลิศการแข่งขันตอบปัญหาปริศนาคำทายในงานนิทรรศการ “ร้านเพชรสร้างสรรค์”

14. นักเรียนจำนวน 66 คน สอบผ่านธรรมศึกษาชั้นตรี

ในปีการศึกษา 2548 โรงเรียนและนักเรียนได้รับรางวัลเกียรติยศ สรุปได้ดังนี้

1. รางวัลชนะเลิศ เป็นตัวแทนประเทศเข้าแข่งขันโครงการนานาชาติ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา ชื่อโครงการการศึกษาความสามารถในการดูดซับน้ำมันของไส้หญ้าปล้อง (Wick Grass) และเปรียบเทียบกับวัสดุสังเคราะห์ที่ใช้ดูดซับคราบน้ำมันในแหล่งน้ำ โดยเด็กชายพีรจุฬาทูพานนท์ เด็กหญิงจิตต์ศจี สิชฌนุกฤษฎ์ และนายตากเพชร เฉลียวจิตร

2. รางวัลเหรียญทองแดงในการร่วมกิจกรรม International Young Mathematicians Convention (IYMC) ณ ประเทศอินเดีย โดยเด็กชายณัฐชัย เหมทานนท์ และเด็กชายปรีวัฏ เพชรจตุพร

3. รางวัลชนะเลิศดนตรีนั่งปรกเพลง (Concert) ถ้วยพระราชสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดยสำนักพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา ระหว่างวันที่ 10-15 มกราคม 2549

4. รางวัลชนะเลิศลูกทุ่ง ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในรายการ “ยามาฮาลูกทุ่งคอนเทสต์” ครั้งที่ 5 จัดโดย บริษัทสยามดนตรียามาฮ่า จำกัด โดยชนะเป็นเป็นปีที่ 3 ติดต่อกัน รวมทั้งได้รับรางวัลนักร้องชายยอดเยี่ยม คือ นายภูมิสิทธิ์ วงศ์สมบูรณ์ และนักร้องหญิงยอดเยี่ยม คือ เด็กหญิงนันทวรรณ ทองเหลือง

5. รางวัลชนะเลิศว่ายน้ำกีฬานักเรียน ครั้งที่ 34 ประเภทบุคคลหญิง รุ่น 13 ปี และ 14 ปี

6. รางวัลรองชนะเลิศอาเซียนซัมไฟน์คแบนด์ 2005

7. รางวัลรองชนะเลิศในการแข่งขันตอบปัญหากฎหมาย ณ ศาลอาญาและศาลแพ่ง

8. รางวัลชมเชยในการตอบปัญหากฎหมายเนื่องในวันรพี ณ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

9. รางวัลชนะเลิศในการตอบปัญหาวิชาการ ในบัณฑิตสรรพนิตทรศ ณ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2

10. รางวัลชนะเลิศในรายการ “เตรียมพัฒน์นิทรศ 48 ปฏิรูปการศึกษาสู่รากหญ้า ณ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

11. รางวัลรองชนะเลิศการแข่งขันวาดภาพและพากย์การ์ตูนธรรมะ ณ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

12. รางวัลชมเชยในการแข่งขันคณิตศาสตร์ “เพชรยอดมงกุฎ” ณ โรงเรียนวัดราชบพิธ

13. นักเรียนสอบผ่านธรรมศึกษาชั้นเอก จำนวน 4 คน ธรรมศึกษาชั้นโท จำนวน 35 คน และธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน 186 คน

14. ครูอาจารย์ได้รับการกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 8 เพิ่ม 9 คน

15. ครูอาจารย์ได้รับ “รางวัลแห่งความดี” จากชมรมพระเกี้ยวน้อย จำนวน 3 คน คือ ครูเพ็ญศิริ สวัสดิเวช ครูประภาศรี สูงใหญ่ และ ครูวันวิสา พริพล

16. ครูอาจารย์ได้รับรางวัล “ครูเกียรติยศ” จำนวน 6 คน คือ ครูสกล คารมคม ครูประภาศรี สูงใหญ่ ครูรุจี ดันดีอัสวโยธี ครูราตรี คำเทียนทอง ครูนันทา กมลประเสริฐสุข และ ครูอุดม อุทรัพย์

17. ครูศศิเทพ ปรำนาค ได้รับเหรียญลูกเสือสดุดี

18. ได้รับการคัดเลือกจากสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ เป็นต้นแบบด้านกระบวนการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โครงการนำร่องวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

ยุทธศาสตร์สถานศึกษา ปี 2547-2549

โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547-2549 ได้จัดทำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติโดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) กับการจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เรียกว่า B.D. POST ซึ่งมีความหมายเป็น 2 นัยว่า บดินทรเดชา “บดินทรเดชาก้าวไกลด้วยความร่วมมือร่วมใจของทุกคน” และอีกนัยหนึ่งคือ “รวมพลังสร้างสรรค์โครงการเด่นให้เป็นเลิศ” ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนได้อธิบายถึงการกำหนดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ B.D. POST ของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จากการสัมภาษณ์ระดับลึกตอนหนึ่งว่า “... เราใช้ชื่อบดินทรนำหน้าเพราะว่า ความหมายของตัวอักษรใน POST ตัว O หมายถึง โรงเรียนส่วนนอกนั้นก็หมายถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) คือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ ชุมชนและประชาชน ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ตั้งแต่การนำปรัชญาของโรงเรียน ระเบียบกฎหมาย นโยบายของทางราชการมาร่วมกัน วิเคราะห์และสังเคราะห์ กำหนดให้เป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ของโรงเรียนเพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อไป...”

วิสัยทัศน์โรงเรียน (Vision)

โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นสถานศึกษาที่มีการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นเลิศทางวิชาการสู่ระดับสากล เปี่ยมล้นคุณธรรม

จริยธรรม เป็นผู้นำทางความคิด สร้างจิตสำนึกวัฒนธรรมไทย ร่วมใจพัฒนาชุมชน ดำรงคนอย่างมีความสุข

พันธกิจ (Mission)

1. บริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
2. พัฒนาคุณภาพ คุณธรรมผู้เรียน
3. สร้างภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์ที่เข้มแข็ง

เป้าประสงค์ (Corporate Objectives/ Goals)

1. ร้อยละ 80 ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียน (Stakeholder) มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ในปีการศึกษา 2547-2549
2. ร้อยละ 80 ของผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสุข มีภาวะความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดีตามวิถีประชาธิปไตย ในปีการศึกษา 2547-2549
3. ผู้เรียนทุกคนมีความรู้พื้นฐานเพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้าและการประกอบอาชีพ ในปีการศึกษา 2547-2549
4. ผู้เรียนทุกคนรู้จักคิดวิเคราะห์ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ในปีการศึกษา 2547-2549
5. ร้อยละ 15 ของผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการสู่ระดับสากลในปีการศึกษา 2547-2549
6. ชุมชน องค์กรและโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระดับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนทุกปีการศึกษา
7. ชุมชน ประชาสังคมศรัทธาและยอมรับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
8. ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน

กลยุทธ์ (Strategy)

1. จัดวางโครงสร้างระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน
2. จัดให้มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้ยั่งยืน
4. พัฒนาระบบการวางแผน ตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร
5. สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมแบบกัลยาณมิตรอบอุ่นปลอดภัยเอื้อต่อการใช้ชีวิตในสถานศึกษา
6. ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

7. จัดกิจกรรมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
8. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย
9. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวิจารณญาณในการเลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติและนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสังคมไทย

10. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตดี รักตนเอง ป้องกันตนจากสิ่งเสพติด

11. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยให้ผู้เรียน
12. ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพครูผู้สอนเพื่อผู้เรียนและตนเอง
13. นิเทศ กำกับ ติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของผู้เรียน

14. ส่งเสริมการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
15. จัดกิจกรรมรักการอ่าน สร้างนิสัยใฝ่รู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
16. พัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้
17. พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการบูรณาการการเรียนรู้และการดำรงชีวิต

18. จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศและพัฒนาอัจฉริยภาพผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ
19. แลกเปลี่ยนด้านวิชาการกับสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ส่งเสริมการแข่งขันด้านวิชาการระดับนานาชาติ

20. จัดกิจกรรมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของผู้เรียน
21. ให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน
22. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการศึกษา
23. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาชุมชน
24. สร้างโอกาสการศึกษาแก่ชุมชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปรัชญาการจัดการศึกษา

โรงเรียนจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้รู้จักคิดเป็น คิดเป็นระบบ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามปรัชญาของโรงเรียน “ลูกบดินทร์เป็นผู้ประพฤติดีและมีความรู้”

แนวคิดหลักของการพัฒนาสถานศึกษา

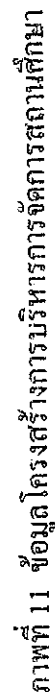
แนวคิดหลักที่โรงเรียนใช้ในการนำไปสู่เป้าหมาย การจัดโครงสร้างบริหารอย่างเป็นระบบ วงจรคุณภาพ P D C A (Plan, Do, Check Action) เพื่อสู่เป้าหมาย 3 A (Awareness, Attempt,

Achievement) โดยทุกคน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

จากการจัดกลุ่มสนทนา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาโรงเรียน ได้มีการยกประเด็นขึ้นมาสนทนาหลายประเด็น แต่มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคนหนึ่ง กล่าวว่า “...โรงเรียนเราเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนและครูจำนวนมาก กิจกรรมที่ทำมีมาก จะต้องมีการแบ่งงานกันทำให้พอเหมาะแก่กำลัง จึงจำเป็นต้องกระจายความรับผิดชอบงานกันออกไป ทำให้เราต้องมีการปรับ โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนอย่างเหมาะสม...”

การจัดงานต่าง ๆ ตามโครงสร้างองค์การของโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าการจัดแล้วไม่ส่งผลดีในการปฏิบัติงาน ก็ทำให้โรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการปฏิบัติงาน โรงเรียนจึงมีการจัดแผนภูมิสายงานบริหารจัดการ ให้ครอบคลุมงานที่ปฏิบัติและให้มีความชัดเจน ดังคำกล่าวในการจัดกลุ่มสนทนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คนหนึ่งให้ความเห็นในการจัดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนว่า “...การจัดโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนจะนำงานหลัก ๆ ที่แต่ละกลุ่มงานปฏิบัติเข้าไปกำหนดไว้ในแผนภูมิการบริหารของโรงเรียน เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสะดวกในการปฏิบัติ...” ตามที่ปรากฏในแผนภูมิโครงสร้างสายบริหารงานการบริหารจัดการ ดังภาพที่ 11

สํานักงานการบริหารจัดการสถานศึกษา

การวิเคราะห์โครงสร้างองค์การโรงเรียนบดินเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

การศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างองค์การโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามหัวข้อการวิจัยที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อตอบคำถามในการการวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างองค์การโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม คือ

1) โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษขอนแก่น มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปอย่างไร ซึ่งในการเสนอผลการศึกษวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบในการนำเสนอการวิเคราะห์โครงสร้างองค์การ

ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอผลการศึกษิตตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ระดับลึก การจัดกลุ่มสนทนา การสังเกตและจดบันทึกของผู้ให้ข้อมูลหลัก และบริบทของโรงเรียน ตามกรอบการวิเคราะห์ ตามลำดับดังต่อไปนี้

รูปแบบการจัด โครงสร้างองค์การที่ดีเพื่อให้เกิดประสิทธิผล

1. รูปแบบการจัด โครงสร้างระบบราชการของแมกซ์ เวเบอร์ (Weberian Model of Bureaucracy) ประกอบด้วยหลักสำคัญ 5 ประการ

1.1 แบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะอย่าง (Division of Labor)

1.2 ความสำคัญของบุคคลที่เกี่ยวกับหน้าที่การงาน ไม่ต้องถือตัวบุคคลเป็นหลัก

(An Imperson Orientation)

1.3 การกำหนดลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชา (Hierarchy of Authority)

1.4 กำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน (Rules and Regulation) เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถทำงานในหน้าที่

1.5 การคัดเลือกบุคคลต้องขึ้นอยู่กับระดับความสามารถ ไม่ใช่ระบบพรรคพวก (Career Orientation) มีการพัฒนาทางอาชีพ

2. ประเภทโครงสร้างองค์การ

2.1 การจัดตามสายการบังคับบัญชา (The Line from Structure)

2.2 การจัดโครงสร้างสายงานหลักในโรงเรียน (The Line and Staff from Structure)

2.3 การจัดองค์การตามลักษณะงานในหน้าที่ (The Functional Structure)

2.4 การจัดองค์การแบบเฉพาะ (Matrix Organization) การจัดองค์การแบบผสมผสาน

เฉพาะกิจ

ความเป็นมาโครงสร้างองค์การของโรงเรียน

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอการวิเคราะห์ตามกรอบการนำเสนอเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์การจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารสัมภาษณ์ระดับลึก การจัดกลุ่มสนทนา การสังเกตและจดบันทึก จากผู้ให้ข้อมูลหลักดังต่อไปนี้

เดิมการจัดโครงสร้างองค์การของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) มีการแบ่งโครงสร้างเป็น 4 ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายธุรการ และฝ่ายบริการ โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ระดับลึกจากรองผู้อำนวยการ โรงเรียนทั้ง 5 คน กล่าวถึงการจัดโครงสร้างองค์การของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ว่า “...พวกเรานี้เป็นครูรุ่นแรก บรรพชนี่ ก็เห็นมีการแบ่งงานที่โรงเรียนออกเป็น 4 ฝ่าย เมื่อก่อนจะเรียกว่า “ฝ่าย” ไม่เรียกว่า “กลุ่ม” เหมือนอย่างปัจจุบัน แล้วก็ใช้กันมานานและมีการเปลี่ยนแปลงมาเรื่อย ๆ...” และจากการสัมภาษณ์ระดับลึกกับผู้อำนวยการโรงเรียนได้พูดถึงเรื่องการจัดองค์การของโรงเรียนในสมัยเริ่มแรกซึ่งสังกัดกรมสามัญศึกษาว่า “...สมัยก่อนผมยังไม่ได้เป็นผู้บริหาร โรงเรียน การจัดแบ่งงานกรมได้จัดเหมือนกันหมดทุกโรงเรียน มีฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการและฝ่ายบริการ จำได้ว่าในสมัยนั้น ผมได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ...”

เมื่อโรงเรียนมีจำนวนนักเรียน ครู และบุคลากรเพิ่มมากขึ้น จึงมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารของโรงเรียน จากงานที่มีอยู่เดิม 4 ฝ่าย เพิ่มฝ่ายแผนงานเข้ามารวมเป็น 5 ฝ่าย และเพิ่มผู้ช่วยเป็นภายในเข้ามาอีก 1 คน รองผู้อำนวยการคนหนึ่งกล่าวว่า “...คิดกันยังไม่ได้เป็นผู้ช่วย แต่พอ ก็แต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเป็นภายใน ให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยฝ่ายแผนงาน ซึ่งเป็นฝ่ายที่โรงเรียนกำหนดเพิ่มขึ้นมา รองรับงานที่ดึงออกมาจากฝ่ายอื่น ๆ เพราะปริมาณงานมากขึ้นผู้ช่วยทั้ง 4 ฝ่าย ที่มีอยู่เดิม ดูแลไม่ทั่วถึง...”

ปี พ.ศ. 2538 ก็มีการเพิ่มงานภายในโครงสร้างการบริหารโรงเรียนอีกคือ สำนักงานผู้อำนวยการ เพราะ โรงเรียนมีปริมาณงานเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากการจัดทำโครงการพิเศษต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์รองผู้อำนวยการโรงเรียนท่านหนึ่งกล่าว ในเรื่องการจัดสายงานบริหารเพิ่มว่า “...เพื่อเป็นการกระจายงานและความรับผิดชอบในการทำงานให้กับบุคลากรของโรงเรียน จึงเพิ่มงานสำนักงานผู้อำนวยการ ทำให้พวกเราปฏิบัติงานได้คล่องตัวและรวดเร็วยิ่งขึ้น...” จึงเห็นว่าการจัดโครงสร้างองค์การของโรงเรียนออกเป็น 5 ฝ่าย 1 สำนักงาน ประกอบด้วย 1) ฝ่ายธุรการ 2) ฝ่ายวิชาการ 3) ฝ่ายปกครอง 4) ฝ่ายบริการ 5) ฝ่ายแผนงาน และ 6) สำนักงานผู้อำนวยการก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นการจัดโครงสร้างอย่างในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน เมื่อพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

และพระราชบัญญัติครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ประกาศใช้ มีผลทำให้สถานศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย จะต้องปรับโครงสร้างการจัดองค์การการบริหารจัดการ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎ ระเบียบ และคำสั่งของทางราชการ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร โรงเรียนจึงจัดโครงสร้างการบริหารจัดการออกเป็น 5 กลุ่มงาน ประกอบด้วย 1) กลุ่มงานวิชาการ 2) กลุ่มงานงบประมาณและบุคลากร 3) กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาและกิจการนักเรียน 4) กลุ่มงานบริหารทั่วไป และ 5) กลุ่มงานสำนักงานผู้อำนวยการ โดยมีการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

โรงเรียนได้จัดทำ B.D. POST เพื่อรองรับการบริหารงานโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล โดยจัดทำโครงสร้างองค์การเพื่อบริหารจัดการเป็น 5 กลุ่ม ดังคำสัมภาษณ์ระดับลึก ผู้อำนวยการโรงเรียนว่า “...เมื่อประกาศเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนก็ได้ดำเนินการปรับโครงสร้างการบริหาร โดยแบ่งงานออกเป็น 5 กลุ่ม ซึ่งมีวิธีการเป็นลำดับขั้น คือ ระดมบุคลากรของโรงเรียน ตั้งแต่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจารย์ 3 และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททุกสาขา เพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการร่าง โดยให้ทำการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ พระราชบัญญัติ ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง และแนวปฏิบัติของทางราชการ ศึกษากลุ่มงาน ภาระงาน ตามขอบข่ายภาระงานโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล งานตามโครงสร้างเดิมที่ปฏิบัติอยู่ และงานตามนโยบาย รวมทั้งงานที่ปฏิบัติจริงแต่ไม่มีในโครงสร้าง แล้วนำมาสรุปร่วมกันเป็น 5 กลุ่มงานให้มองไปทำงานอย่างเดียว ไม่มองที่ตัวบุคคลในตำแหน่งงานเดิม และยังไม่มียกกลุ่มงาน แต่ให้สอดคล้องในแต่ละกลุ่มในงานย่อยสายงานเดิมและที่ไม่มีในงานเดิม...”

ซึ่งโรงเรียนมีกระบวนการดำเนินการปรับโครงสร้างองค์การของโรงเรียน โดยใช้ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ใช้ชื่อว่า B.D.POST. ซึ่งมีความหมายเป็น 2 นัย คือ “บัณฑิตเชซา ต้องก้าวไกล ด้วยความร่วมมือ ร่วมใจของทุกคน” แต่อีกความหมายหนึ่ง คือ “รวมพลังสร้างสรรค์โครงการเด่น ให้เป็นเลิศ” จึงเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนที่เมื่อร่างโครงสร้างแล้วจะต้องมีการประชุมถกเถียง โดยคณะกรรมการชุดใหญ่ทั้งคณะ จำนวน 2 ครั้ง ก่อนที่จะประกาศใช้ ดังคำสัมภาษณ์ระดับลึกของรองผู้อำนวยการทั้ง 5 คน ที่กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า “...หลังจากที่โรงเรียนได้ยกร่างโครงสร้างองค์การเป็นตุ๊กตาแล้ว พวกเรา มีการจัดประชุมถกเถียงกันครั้งที่ 1 ที่ภูหินสวย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และครั้งที่ 2 ที่ห้องโสตทัศนศึกษาของโรงเรียนจึงมีการทดลองใช้โครงสร้างการบริหารจัดการนี้เป็นเวลา 1 ภาคเรียน...”

หลังจากทดลองใช้แล้วมีการประเมิน พบว่า มีปัญหาติดขัดหลายประการ เช่น เรื่อง ความคล่องตัวในการปฏิบัติ เรื่องซึ่งงานย่อยในโครงสร้างการประสานงาน การสื่อสารระหว่างงาน

และมีปัญหาด้านประสิทธิภาพ จึงต้องมีการปรับปรุงการจัดโครงสร้างองค์การในส่วนที่เป็นงานย่อยในแต่ละกลุ่มงานใหม่ ให้ไม่มีปัญหา แล้วจึงเสนอขออนุมัติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกาศใช้จนถึงปัจจุบัน ตามคำสัมภาษณ์ระดับลึกผู้อำนวยการโรงเรียนตอนหนึ่งว่า “...เมื่อเราทดลองใช้โครงสร้างองค์การที่ปรับใหม่ไปบริหาร โรงเรียน ปรากฏว่าเกิดปัญหาดิดขัด หลายงานไม่มีประสิทธิภาพ จึงแก้ไขโดยคณะกรรมการชุดตรวจสอบและประเมินของ โรงเรียน เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทุก ๆ งานและกลุ่มงาน เช่น ตั้งงานบางอย่างสู่กลุ่มเดิม เปลี่ยนชื่องานย่อยในโครงสร้าง เพิ่มงานบางประเด็น ในแต่ละกลุ่มและทุกกลุ่มงานต้องมีงานประชาสัมพันธ์และงานประกันคุณภาพ...” ในการแก้ไขปรับปรุงงานย่อยในกลุ่มงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารองค์การตามโครงสร้างนั้น จะต้องทำให้ครอบคลุมและสอดคล้องกันทุกงาน เป็นการกระจายความรับผิดชอบในการบริหารอย่างมีคุณภาพ และคำกล่าวของรองผู้อำนวยการท่านหนึ่งในการสัมภาษณ์เชิงลึกว่า “...ครั้งก่อนงานคลินิกจิตวิทยาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กลุ่มส่งเสริม ไประยะหนึ่ง และต่อมาเมื่อทดลองปฏิบัติแล้วเห็นว่า ควรจะไปอยู่งานวิชาการ ในงานส่งเสริมเพื่อให้เหมาะกับการบริการนักเรียน...”

บทสรุปการจัดโครงสร้างองค์การของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จากข้อมูลที่ได้วิจัยได้ศึกษา พบว่า โครงสร้างองค์การของโรงเรียนมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากเดิมมาเรื่อย ๆ จนถึงโครงสร้างองค์การของโรงเรียนในปัจจุบัน

รูปแบบการจัดโครงสร้างองค์การที่ดีเพื่อให้เกิดประสิทธิผล

1. รูปแบบการจัดโครงสร้างระบบราชการของแมกซ์ เวเบอร์

จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ระดับลึก การจัดกลุ่มสนทนา การสังเกตและจดบันทึกของผู้ให้ข้อมูลหลัก และบริบทของโรงเรียน พบว่า ในการแบ่งโครงสร้างขององค์การ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เดิมมีการแบ่งสายงานการบริหารขอบข่ายภารกิจออกเป็น 4 กลุ่มงาน ตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ คือ กลุ่มงานวิชาการ กลุ่มงานงบประมาณ กลุ่มงานบุคคล และกลุ่มงานบริหารทั่วไปและกิจการนักเรียน ต่อมาภายหลังโรงเรียนได้บริหารงานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 จึงจะต้องบริหารจัดการโรงเรียนในฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ทางโรงเรียนได้ประชุมวางแผนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) มีโครงสร้างการบริหารตามแบบที่ตนเองกำหนดขึ้นโดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ริเริ่มและแบ่งงานต่าง ๆ ในโรงเรียนออกเป็น 5 กลุ่มงานคือ กลุ่มงานวิชาการ กลุ่มงานงบประมาณและบุคลากร กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาและกิจการนักเรียน กลุ่มงานบริหารทั่วไป และกลุ่มสำนักงานผู้อำนวยการ โครงสร้างการบริหารโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนที่มีคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู และ

สมาคมครูและผู้ปกครองนักเรียนรวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นใช้เป็นแบบเฉพาะของโรงเรียน โดยกำหนดดังนี้

1.1 แบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะอย่าง

ในการจัดงานย่อยเข้ามารวมเป็นกลุ่มงาน ในแต่ละกลุ่มงานจะต้องให้เป็นไปตามธรรมชาติของงานในกลุ่มงานนั้น และเป็นงานที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติเฉพาะของแต่ละกลุ่มงานซึ่งมีการจัดกลุ่มงานดังนี้

กลุ่มงานที่ 1 กลุ่มงานวิชาการ ดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยแบ่งให้รองผู้อำนวยการคนที่ 1 รับผิดชอบ ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้คือ งานสำนักงานและประชาสัมพันธ์ งานกลุ่มสาระการเรียนรู้ งานจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา งานจัดและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน งานผลประเมินผลและการเทียบโอน งานผลิตสื่อนวัตกรรมและ ICT เพื่อการเรียนรู้ งานการจัดและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และวิทยบริการ งานเทคนิคภายใน ตรวจสอบ ติดตาม กำกับคุณภาพมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน งานศูนย์ผลิตเอกสารทางวิชาการ งานบริการทางวิชาการแก่หน่วยงานภายนอก งานโครงการพิเศษ และงานประกันคุณภาพการเรียนการสอน ดังคำสัมภาษณ์ระดับลึกของรองผู้อำนวยการโรงเรียนคนหนึ่งว่า “...งานวิชาการมีงานมาก เพราะโรงเรียนเราจะต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย จึงทำให้งานในกลุ่มวิชาการ มีงานโครงการพิเศษเฉพาะหลายโครงการ...”

กลุ่มงานที่ 2 กลุ่มงานงบประมาณและบุคลากร ดำเนินงานเกี่ยวกับงานงบประมาณและบุคลากร โดยแบ่งให้รองผู้อำนวยการคนที่ 2 เป็นผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้ งานสำนักงานและประชาสัมพันธ์ งานจัดสรรงบประมาณ งานการดำเนินงานใช้เงินตามงบประมาณ งานบริหารการเงิน งานบริหารการบัญชี งานบริหารพัสดุและสินทรัพย์ งานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา งานกองทุนการศึกษา งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง งานบริหารและพัฒนาบุคลากร งานนิติการ และงานประกันคุณภาพบุคลากร ดังคำสัมภาษณ์ของรองผู้อำนวยการโรงเรียนคนหนึ่งว่า “... การจัดงานย่อยให้กับกลุ่มงานต่าง ๆ เราจัดให้คนมาปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามความรู้ความชำนาญของแต่ละคน...”

กลุ่มงานที่ 3 กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาและกิจการนักเรียน โดยแบ่งให้รองผู้อำนวยการคนที่ 3 เป็นผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้ งานสำนักงานและประชาสัมพันธ์ งานจัดการระดับชั้น งานส่งเสริมวินัยนักเรียน งานส่งเสริมคุณธรรม งานพัฒนาคุณภาพนักเรียน งานคลินิกจิตวิทยา งานคลินิกสุขภาพ งานห้องเรียนคุณภาพ งานกิจกรรมพิเศษนักเรียน งานเครือข่ายผู้ปกครอง และงานประกันคุณภาพนักเรียน

กลุ่มงานที่ 4 กลุ่มงานบริหารทั่วไป ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไปโดยแบ่งให้

รองผู้อำนวยการคนที่ 4 เป็นผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้ งานสำนักงานและประชาสัมพันธ์ งานสารบรรณ งานประชาสัมพันธ์ งานสัมพันธ์ชุมชน งานอาคารสถานที่ งานรักษาความปลอดภัย งานสวัสดิการ โรงเรียน งานโภชนาการ งานยานพาหนะ งานจราจร งานศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ งานโสตทัศนศึกษา และงานประกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม

กลุ่มงานที่ 5 กลุ่มงานสำนักงานผู้อำนวยการ ดำเนินงานเกี่ยวกับงานสำนักงานผู้อำนวยการ มีผู้อำนวยการหรือผู้ที่ผู้อำนวยการมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้ งานสำนักงานและประชาสัมพันธ์ งานนโยบายและแผน งานการรับนักเรียน งานการควบคุมภายใน งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานประสานงานติดต่อสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานภายนอก งานบริหารจัดการ วิจัย เพื่อประกันคุณภาพองค์กร และงานประกันคุณภาพการศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคนหนึ่งได้พูดถึงการจัดกลุ่มงานต่าง ๆ ในโรงเรียนว่า “...พวกเราได้พิจารณางานต่างๆที่ทำกันว่ามียะไรบ้าง สมควรจะจัดกลุ่มงานให้เป็นหมวดหมู่ งานนอกเหนือที่ไม่มีใน โครงสร้างเดิมก็จัดอยู่ในกลุ่มสำนักงานผู้อำนวยการ...”

ภาระงานในแต่ละกลุ่มงานในโครงสร้างองค์กรของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ผู้มีส่วนร่วมได้นำไปปฏิบัติตามกระบวนการบริหารจัดการของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) แล้วส่งผลกระทบต่อคุณภาพและประสิทธิผล ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ซึ่งได้บริหารจัดการโดยใช้ภาระงาน ตามโครงสร้างแล้วมีความเห็นว่าส่งผลกระทบต่อคุณภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนทุกภาระงาน ทุกกลุ่มงาน จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้อำนวยการ โรงเรียนได้พูดถึงการปฏิบัติงานตามโครงสร้างของโรงเรียน ตามลักษณะงาน ตามที่ประเมินผลงานว่า “...ผลของการปฏิบัติงาน มีความรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตัวอย่างเช่น งานพัสดุและการเงินจัดทำในรูปคณะกรรมการในการจัดหา การจัดซื้อ การจัดจ้างหรือ แม้แต่งาน โครงการต่างๆ ก็จัดทำในรูปคณะกรรมการ มีการตรวจสอบ กลั่นกรองในระดับงานและ กลุ่มงานมาก่อนแล้ว ผู้บริหารสามารถอนุมัติงานได้ด้วยความมั่นใจ เพราะถูกตรวจสอบด้วย คณะกรรมการมาก่อนแล้ว มีความคล่องตัวในทางปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับของทุก ๆ ฝ่าย ผู้รับผิดชอบ เต็มใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้งานมีคุณภาพและประสิทธิภาพทุกกลุ่มงาน...”

รองผู้อำนวยการ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นผู้มีความสำคัญและ มีความชัดเจนมากในเรื่องการบริหารจัดการภาระงานตามโครงสร้างการ จัดองค์การของโรงเรียน ในทุกกลุ่มงาน และเป็นตัวจักรสำคัญเกี่ยวข้องกับหัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานอย่างหลากหลาย นอกจากนี้ยังมีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมในทุกกลุ่มงาน และเป็นผู้นำทิศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติ ได้ให้ความเห็นในคำสัมภาษณ์ระดับลึกที่สอดคล้องลักษณะ

เดียวกันว่า “...การจัดการงานในแต่ละงานย่อยในแต่ละกลุ่มงาน ตามโครงสร้างองค์การ โรงเรียนของเราเป็นความทันสมัย ไม่ซ้ำซ้อน ชัดเจนมาก สามารถทำงานได้รวดเร็ว สอดคล้องกับงานที่เป็นนิติบุคคลและรองรับการประเมินในการประกันคุณภาพ เพราะมีหน่วยงานรองรับได้ และมีผู้รับผิดชอบ สามารถประกันการทำงานให้คนอื่นได้ งานชัดเจนมีความยุติธรรม...”

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมาก เพราะเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หลายบทบาทตามภาระงานในโครงสร้างของแต่ละกลุ่มงาน ดำเนินบทบาทในฐานะหัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานตามสายงานและนโยบายเป็นกลไกขับเคลื่อนและฟันเฟืองการขับเคลื่อนงานของโรงเรียน และมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนจากการจัดกลุ่มสนทนา ได้ให้ความเห็นโดยสรุปว่า “...การปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานตามโครงสร้าง 5 กลุ่ม พวกเราผู้ปฏิบัติที่เป็นหัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงาน ทั้งได้มีส่วนร่วมในการกำหนดภาระงานย่อยของแต่ละกลุ่มงาน ซึ่งผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงมาแล้ว จนเป็นภาระงานที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน พวกเราเห็นว่า เป็นการส่งสัญญาณที่ดีและมีประสิทธิภาพหลายด้านเช่น ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความตระหนัก เต็มใจรับผิดชอบงานอย่างเต็มศักยภาพ เพราะมีการกระจายงานอย่างชัดเจน มีความยุติธรรม ลดระยะเวลาให้น้อยลงคือให้บริการแบบ One Stop Service คือให้สามารถจบได้ในขั้นตอนเดียว ทุกคนมีบทบาทร่วมกันนักเรียนมีประสิทธิผลของการเรียน ซึ่งยืนยันได้จากความสำเร็จของนักเรียนจำนวนมาก...”

1.2 ความสำคัญของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการงาน ไม่ต้องถือตัวบุคคลเป็นหลัก

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการ กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนครู 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ จำนวน 2 รูป กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน และผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี โดยมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รวมทั้งอำนาจหน้าที่การบริหารงานบุคคลที่จะเกิดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 สรุปอำนาจหน้าที่ ดังนี้ 1) กำกับ สนับสนุนและให้ความเห็นชอบการบริหารงานโรงเรียนในรูปของคณะกรรมการ ให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น แต่ตามโครงสร้างการบริหารจัดการตามแผนภูมิข้อมูล โครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาได้จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน มาอยู่ในระนาบเดียวกันกับกลุ่มองค์กร สมาคม คณะกรรมการ และมูลนิธิต่าง ๆ นั้น เป็นการจัดผังภูมิโครงสร้างองค์การตามปรัชญาของ B.D.POST ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนได้ให้คำอธิบายในการสัมภาษณ์ระดับลึกตอนหนึ่งว่า “...ในการจัดโครงสร้างองค์การตามยุทธศาสตร์ การปฏิบัติที่เน้นการมีส่วนร่วมนั้น เราใช้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ให้เกียรติทุกคน ทุกองค์กร มีเกียรติ จึงได้จัดแผนภูมิโครงสร้างสายงานการบริหารตามที่ปรากฏในข้อมูล โรงเรียน ซึ่งอาจจะแตกต่างจากที่กำหนดในโครงสร้างโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล แต่ทุกคนก็ยอมรับและเห็นชอบตามการจัดโครงสร้างนี้แล้ว...”

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในเขตชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำกับดูแลและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา อันเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ต้องการให้ชุมชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยตรง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา อย่างแท้จริง ในลักษณะเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องทำหน้าที่แทนชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนทุกคน จึงต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งเป็นลูกหลาน ของชุมชน ขณะเดียวกันก็ต้องทำงานร่วมกับชุมชนและครู โดยตระหนักถึงความเป็นเจ้าของ ร่วมกัน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในการรับผิดชอบ ร่วมกัน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ยังมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน การจัดทำแผนงานและโครงการของ โรงเรียน การพัฒนาอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน การร่วมดูแลความประพฤติของนักเรียน การร่วมระดมทุนพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ การประสาน และเป็นสื่อกลางระหว่างชุมชนและ โรงเรียน และการจัดการศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอน ดังตอนหนึ่งของการสนทนากลุ่มของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตอนหนึ่งว่า “...เรามีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่การวางแผนพัฒนาร่วมกัน เริ่มจากให้ทางโรงเรียนเสนอแนวทางการพัฒนาและความต้องการแล้วนำเข้าสู่ที่ประชุม คณะกรรมการ จะพิจารณาร่วมกันว่ามีเรื่องใดบ้างที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ที่ต้องได้รับการพัฒนาและแก้ไข ทั้งแผน ระยะยาวและระยะสั้น พวกเราจะส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของโรงเรียน ทั้งเรื่องงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งมีการประเมินผลร่วมกัน แก้ไขร่วมกันในทุกครั้งที่มีการประชุม และอีกเรื่อง หนึ่งคือด้านบุคลากร พวกเราได้หางบประมาณมาสนับสนุนเพื่อให้เกิดความพอเพียงในการจัด

การเรียนการสอน...” และจากการศึกษารายงานการประชุมทำให้ทราบได้ว่าคณะกรรมการสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถ
 มีทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิคงจะเห็นได้จากรายชื่อคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีทั้งที่เป็นนายแพทย์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์ และยังพบว่าในรายงานการประชุมของคณะกรรมการ
 สถานศึกษาแทบจะทุกครั้งจะมีการพูดถึงการพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอน
 และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนรวมถึงการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการจัด
 การเรียนการสอนเพื่อให้เด็กนักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ทันโลกทันเหตุการณ์ นอกจากนี้ในการ
 สนทนากลุ่ม คณะกรรมการสถานศึกษาท่านหนึ่งได้แสดงความเห็นไว้ว่าโรงเรียนบดินทรเดชา
 (สิงห์ สิงหเสนี) มีการพัฒนาในทางที่ก้าวหน้ามาตลอดมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 สมาคมครูและผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครองและมูลนิธิต่าง ๆ ให้การสนับสนุน ดังจะเห็นได้จาก
 การสนทนากลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตอนหนึ่งว่า “...เมื่อโรงเรียนเสนอแผนงาน
 หรือโครงการเข้ามายังที่ประชุมเราจะพิจารณาทันทีว่าโครงการนั้นเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนหรือไม่
 มีความจำเป็นเพียงใด ถ้าเราเห็นว่าเป็นโครงการที่มีความสำคัญเราจะให้ความเห็นชอบพร้อมกับ
 ประสานงานไปยังคณะกรรมการชุดอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรเพื่อให้โครงการ
 นั้น ๆ ประสบผลสำเร็จ และเมื่อมีการประชุมครั้งต่อ ๆ ไปเราก็จะมีการทวงถามถึงความก้าวหน้า
 รวมถึงอุปสรรคปัญหาในที่ประชุม...”

จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับรู้ปัญหา ร่วมแก้ไขในหลาย ๆ เรื่อง รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม
 ของโรงเรียน ทำให้เห็นได้ว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
 ต่าง ๆ ของโรงเรียนเกือบจะทุกชั้นตอน รวมทั้งการจัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งก่อสร้างที่จำเป็น
 ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนซึ่งทำให้การบริหารการศึกษาเป็นไปด้วยความราบรื่นมีประสิทธิภาพ
 และประสิทธิผลเป็นที่นิยมของผู้ปกครองและมีชื่อเสียงในปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกรองผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
 พบว่า มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนดำเนินการเกี่ยวกับโครงสร้างองค์การแล้วส่งผลต่อความนิยม
 ของประชาชนที่มีต่อโรงเรียนอย่างมากมาย ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญทำให้พวกเราารู้สึกว่า
 ประชาชนเพิ่มความมั่นใจและศรัทธาในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์
 ระดับลึกของผู้อำนวยการโรงเรียนตอนหนึ่งว่า “...ชื่อบดินทรเดชา ก็มีผลทำให้มีคนมาขอศึกษา
 ดูงานที่โรงเรียนของเรา และเรื่องที่สำคัญมากที่สุดที่ผู้มาดูงานทุกคนอยากทราบคือ โรงเรียน
 จัดโครงสร้างองค์การบริหารจัดการอย่างไร จึงประสบความสำเร็จ ซึ่งโรงเรียนได้นำเสนอแผนภูมิ
 โครงสร้างการจําดองค์การของโรงเรียนให้ทราบ และโรงเรียนที่มาศึกษาดูงานก็จะช่วยขยายผล

ส่งต่อไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ทำให้เห็นความเป็นดินทรเดชา มากกว่าเดิม ส่งผลให้ดินทรเดชา ไม่หยุดนิ่งและคิดหายุทธศาสตร์ใหม่ ๆ ในการพัฒนาโครงสร้างการบริหารเพื่อความยั่งยืนต่อไป...”

จากการจัดกลุ่มสนทนาของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ตาม โครงสร้างองค์การของโรงเรียน เป็นคณะบุคลากรที่สะท้อนภาพความเป็นโรงเรียนยอดนิยมดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ มาอย่างหลากหลาย และเป็นพลังที่จะขับเคลื่อนทุกกิจกรรมให้โรงเรียนได้ให้เห็น ในเรื่องนี้ ตอนหนึ่งว่า “...การจัด โครงสร้างองค์การที่โรงเรียนใช้ในปัจจุบันนี้พวกเราได้ดำเนินการ ทำโรดโชว์โครงสร้างองค์การของโรงเรียนทางสื่อมวลชน และทำ VCD เผยแพร่ทุกโรงเรียนในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และทุกเขตพื้นที่การศึกษา เรามีความภูมิใจที่ผลปรากฏออกมา มีนักเรียนมาสมัครเรียนต่อที่โรงเรียนดินทรเดชา เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุก ๆ ปี จนไม่มีห้องเรียน รองรับ...”

1.3 การกำหนดลำดับขั้นของอำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชา

ตามแผนภูมิการจัด โครงสร้างองค์การของ โรงเรียนดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) มีการจัดแบ่งภารกิจงานย่อยที่เน้นการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานวิชาการ กลุ่มงานงบประมาณและบุคลากร กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาและกิจการนักเรียน กลุ่มงาน บริหารทั่วไป และกลุ่มงานสำนักงานผู้อำนวยการ ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มงานและขอบข่ายภาระงาน ของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มงาน แต่โรงเรียนดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เพิ่มเป็น 5 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงาน สำนักงานผู้อำนวยการ ดังแผนภูมิโครงสร้างการจัดองค์การของโรงเรียน ซึ่งมีส่วนที่ต่างจากที่กระทรวง กำหนดบางประการ จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ โรงเรียนต่าง ให้ความเห็นในเรื่องนี้อย่างสอดคล้องกันว่า “...โรงเรียนดินทรเดชา ได้แบ่งส่วนราชการให้ สอนนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่เราจัด โครงสร้างและแผนภูมิการบริหารแตกต่างไปบ้างบางส่วน ซึ่งเราสามารถอธิบายได้ เพราะ นโยบายที่ให้มาเป็นแนวปฏิบัติ สามารถนำมาปรับใช้ได้ โรงเรียนดินทรเดชาออกแบบโครงสร้าง องค์การแบบราชการ แต่เน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม จึงจัดให้มีศักดิ์ศรี มีเกียรติ อยู่ใน ระนาบเดียวกัน ส่วนที่เป็นเส้นประซึ่งหมายถึงที่ปรึกษา ประสานงานมีส่วนร่วมทุกระบวนการ และขั้นตอนการดำเนินงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แม้จะอยู่ในระนาบเดียวกัน กับองค์กรอื่น ๆ แต่ในการปฏิบัติในบทบาทหน้าที่กำกับ ดูแล สนับสนุน ให้ความเห็นชอบ ในการบริหารงานของโรงเรียนตามกฎหมาย ก็ต้องดำเนินการตามบทบาทในหน้าที่ โครงสร้างนี้ เป็นที่ยอมรับและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาเห็นชอบแล้ว โรงเรียนจึงได้เสนอ ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ซึ่งถือว่าเป็น โครงสร้างเฉพาะ

ของโรงเรียนบดินทรเดชา ภาควิชาในเอกลักษณ์ของบดินทรเดชา...”

สรุปโครงสร้างองค์การของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นโครงสร้างที่เน้นการมีส่วนร่วม เป็นลักษณะโครงสร้างองค์การที่มีความแข็งแกร่งสามารถใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดใหญ่ให้มีคุณภาพและเป็นโรงเรียนยอดนิยม

1.4 กำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน

จากการวิเคราะห์โครงสร้างและกระบวนการบริหาร โรงเรียนยอดนิยม โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ในแง่ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และบริหารการศึกษาซึ่งมีอยู่หลายฝ่าย พบว่า แต่ละฝ่ายคือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะกรรมการสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีแนวคิดและมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

ในการจัดโครงสร้างการบริหารงาน โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ได้แบ่งโครงสร้างการบริหาร โดยการจัดทำภารกิจขอบข่ายการบริหารจัดการศึกษาที่เรียกว่า B.D. POST ซึ่งในการจัดทำภารกิจและขอบข่ายของงานดังกล่าว ได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับ พร้อมทั้งคู่มือการปฏิบัติงานจัดประชุมคณะทำงาน โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อจัดทำขอบข่ายดังกล่าว จากนั้นจึงได้จัดทำร่างนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อขออนุมัติใช้ ดังคำให้สัมภาษณ์ระดับลึกของผู้อำนวยการโรงเรียนตอนหนึ่งว่า “...เราพยายามที่จะให้มีการจัดแบ่งงานตามภารกิจหน้าที่ขอบข่ายการบริหารโรงเรียนให้ชัดเจน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีความพอใจโดยจัดประชุมคณะทำงานหลายครั้งให้มีการ กำหนดมาตรฐานการงาน มีกฎข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมาย กว่าจะออกมาเป็น B.D.POST ได้ ซึ่งก็ยังมีคามหมายสองนัยที่สำคัญคือ นัยที่หนึ่ง B.D. หมายถึง บดินทร P หมายถึง Parents คือ ผู้ปกครอง O หมายถึง Organization คือ ความเป็นองค์กร S หมายถึง Student คือ ตัวผู้เรียน T หมายถึง Teacher คือ ครูผู้สอน ซึ่งหมายความว่า บดินทรก้าวไกลด้วยความร่วมมือร่วมใจของทุกคน ส่วน นัยที่สอง B.D. POST หมายถึง P ตัวแรกคือ Partnership O คือ Outstanding S คือ Scheme และ T คือ Talent ที่ให้ความหมายรวมว่ารวมพลังสร้างสรรค์โครงการเด่นให้เป็นเลิศ ซึ่งโครงการเด่นที่เป็นเลิศ ของเรามีหลายโครงการ เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียนตามความสามารถพิเศษ ซึ่งประสบผลสำเร็จอย่างดีมากเราพัฒนาเด็กที่แววอัจฉริยะในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ ม.1 ถึง ม.6 ประมาณ 270 คน ซึ่งเราสร้างห้องเพื่อพัฒนาเด็กเหล่านี้เป็นพิเศษ เพื่อให้เขาได้พัฒนาอย่างเต็มความสามารถ...”

1.5 การคัดเลือกบุคคลต้องขึ้นอยู่กับระดับความสามารถ ไม่ใช่ระบบพรรคพวก (Impersonal)

ในการบริหารจัดการโรงเรียนของรองผู้อำนวยการนับว่าเป็นตัวจักรสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้กลไกดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องไม่ติดขัด ถ้าจะดูแผนภูมิโครงสร้างตามสายงานบริหารจัดการสถานศึกษาแล้วจะเห็นว่ารองผู้อำนวยการโรงเรียนจะอยู่ในส่วนที่สองของสายงานเมื่อมีการสั่งการจากผู้บริหารแล้วรองผู้อำนวยการก็จะสั่งการต่อไปตามสายงานที่มีอยู่ในกลุ่มงานที่ตนรับผิดชอบดังจะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ระดับลึกของรองผู้อำนวยการโรงเรียนท่านหนึ่งว่า “...เราบริหารจัดการแบบประชาธิปไตย งานแต่ละงานตามโครงสร้างเราจะจัดการมอบหมายงานโดยใช้วิธีให้ทุกคนเลือกตามงานที่ตนเองถนัด เสร็จแล้วจึงจะให้มีการมอบหมายงานและทุก ๆ ปีเราจะมีการเสนอขอเปลี่ยนแปลงงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ได้ ถ้าตนเองคิดว่าทำแล้วไม่ถนัดและไม่เกิดผลเท่าที่ควร วิธีนี้ทำให้ทุกคนมีความพอใจในงาน มีความสุขกับการทำงาน มีขวัญกำลังใจ...” และยังมีรองผู้อำนวยการโรงเรียนอีกท่านหนึ่งกล่าวสนับสนุนเรื่องการจัดโครงสร้างของโรงเรียนไว้ว่า “...กว่าจะประสบความสำเร็จนั้น ได้ผ่านการจัดโครงสร้างมาหลายรูปแบบ ทั้งแบ่งครบ 4 ฝ่าย ของกระทรวงศึกษาธิการและแบ่งตามที่คณะกรรมการบริหารโรงเรียนได้แบ่งไว้ แต่ดูเหมือนว่ายังมีข้อบกพร่องและข้อติดขัดอยู่หลายประการ จนเมื่อเรามีการประชุมปรึกษาหารือในการแบ่งสายงานบริหารจัดการสถานศึกษาที่เราเรียกว่า B.D. POST นั้น ทำให้การบริหารงานคล่องตัวขึ้นดังคำให้สัมภาษณ์ระดับลึกของรองผู้อำนวยการโรงเรียนท่านหนึ่งว่า “...ในการแบ่งสายงานบริหารสถานศึกษาหรือที่เราเรียกว่า B.D. POST นั้น หลังจากเราได้ประกาศใช้ระยะหนึ่งก็ทำให้เราทราบว่า B.D. POST นั้น มีความสำคัญมากเพราะการแบ่งงานที่ละเอียดชัดเจนทำให้ทุกคนรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองรวมทั้งกลุ่มงานของตนเอง ซึ่งพวกเขาสามารถทำงานตามที่มอบหมายอย่างได้ผลและเมื่อมีงานเร่งด่วนพวกเขาก็ระดมสรรพกำลังในกลุ่มงานของตนเองจนเสร็จจุลวงทันเวลา อีกอย่างหนึ่งก็คือ เราใช้ระบบตัวเลขเข้ามาเป็นระบบของงานต่าง ๆ ซึ่งสะดวกและรวดเร็วในการค้นหาและจัดเก็บทำให้การบริหารงานคล่องตัวกว่าแต่ก่อนเป็นอย่างมาก...”

2. ประเภทโครงสร้างองค์กร

2.1 การจัดตามสายบังคับบัญชา

รองผู้อำนวยการโรงเรียนนับว่าเป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์สำคัญรองลงมาจากผู้บริหารเพราะว่าเป็นผู้ที่คอยควบคุมงานแต่ละงานตามโครงสร้างที่ผู้บริหารมอบหมายและเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับงานด้านต่าง ๆ และงานดูแลบุคคล ซึ่งโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ได้มอบหมายให้รองผู้อำนวยการซึ่งมีจำนวน 4 คน ดูแลงานตามโครงสร้าง ส่วนงานสำนักงานอำนวยการ ผู้บริหารจะเป็นผู้ดูแลเองอีกงานหนึ่ง จากการสัมภาษณ์ระดับลึกทำให้ทราบว่าโครงสร้างของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นั้น เป็นโครงสร้างที่มาจากทุก ๆ ฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ คำให้สัมภาษณ์ระดับลึกของรองผู้อำนวยการโรงเรียนท่านหนึ่งว่า “...ในการจัดทำภารกิจ

ขอข่ายบริหารงานหรือที่พวกเราเรียกว่า B.D. POST นั้น ทางผู้บริหารได้เสนอโครงการนี้ขึ้นมา พวกเราก็ได้มีการประชุมปรึกษาหารือต่อจากนั้นได้วางแผนดำเนินงาน โดยจัดให้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานแล้วให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 วัน ซึ่งเราคิดว่า ได้ผลดีมาก เพราะทำให้ งานต่าง ๆ มีภารกิจขอข่ายงานชัดเจนงานไม่ซ้ำซ้อน มีการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่การกำกับบังคับบัญชา ดูแล ตามลำดับชั้น ทั้งแนวดิ่งและแนวราบ และให้มีการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้ผู้ปฏิบัติ เพราะก่อนทำ B.D. POST นั้น หลาย ๆ งานไม่ชัดเจน และหลังเรานำมาใช้ในปี 2548 ก็พบว่า งานดำเนินไปอย่างสะดวก ไม่ติดขัด...” จะเห็นได้ว่า B.D. POST นั้น เป็นการแบ่งภารกิจขอข่ายงานสายงานบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย 5 กลุ่มงานหลัก คือ 1. งานวิชาการ 2. กลุ่มงานงบประมาณและบุคลากร 3. กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาและกิจการนักเรียน 4. กลุ่มงานบริหารทั่วไป และ 5. กลุ่มงานสำนักงานผู้อำนวยการ โดยการให้รหัสกลุ่มงานและงานที่เป็นตัวเลข ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มงานวิชาการจะเป็นกลุ่มงานตัวเลข 100 และงานที่อยู่ในกลุ่มงาน จะมี 15 งานย่อย ก็จะทำให้รหัสตัวเลขตั้งแต่งานที่ 1 คือ 101 ไปจนถึงงานที่ 15 คือ 115 จะเห็นได้ว่า ในการจัดหมวดหมู่ของกลุ่มงานและงานจะดูง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติ ดังคำให้สัมภาษณ์ ระดับลึกของรองผู้อำนวยการโรงเรียนท่านหนึ่งว่า “...ผลจากการแบ่งงานในรูปแบบ B.D. POST ทำให้ทุกคนมีงานในหน้าที่ของตนเองชัดเจนไม่ซ้ำซ้อนมีบทบาทชัดเจน การรายงานโครงการ การเสนอขออนุมัติโครงการ การเสนอทบทวนปรับปรุงเข้าไปรวมไปถึงการจัดเก็บทำได้ง่าย ค้นหาสะดวกไม่ต้องเสียเวลามากอย่างเดิมและทุกคนก็พอใจ...”

2.2 การจัดโครงสร้างสายงานหลักในโรงเรียน

ส่วนในด้านการบริหาร โรงเรียนมีการบริหารแบบใช้องค์กร สมาคมต่าง ๆ มูลนิธิ รวมทั้งศิษย์เก่าเข้ามาช่วย และทุกฝ่ายเข้ามาช่วยอย่างเต็มใจและภูมิใจที่มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือ ดังคำให้สัมภาษณ์ระดับลึกของรองผู้อำนวยการโรงเรียนท่านหนึ่งว่า “...ทุกคนภูมิใจที่เป็นลูก บดินทรเดชา ศิษย์เก่าหลายท่านเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียน โดยทางโรงเรียนมิได้บอกกล่าวเพราะเขา ภูมิใจในความเป็นลูกบดินทรเดชา อย่างคุณพัชรศรี เบญจมาศ หรือที่เรารู้จักในนามกอละแมร์ ผู้สื่อข่าวทางช่อง 3 ที่ประชาชนรู้จักทั่วไปนี่ก็เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน และจะเข้ามาช่วยเหลือ โรงเรียนทุกปีและพาเพื่อนฝูงเข้ามาช่วยงานและเมื่อมีโอกาสทุกครั้งจะพุดถึง โรงเรียนบดินทรเดชา และถ้ามีงานศิษย์เก่านี้คุณกอละแมร์จะประชาสัมพันธ์ให้ฟรีทุกปีหรืออย่างคุณกบ สุวนันท์ คงยิ่ง นี่ ก็เป็นศิษย์เก่าของ บดินทรเดชา หลาย ๆ คนที่มีชื่อเสียง ก็จะกลับมาช่วยโรงเรียนของเราอย่างเต็มใจ และภูมิใจที่ได้กลับมาช่วยเหลือ...”

จากคำให้สัมภาษณ์ระดับลึกของรองผู้อำนวยการหลาย ๆ ท่านแล้วจะเห็นได้ว่า โครงสร้างของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ก่อนข้างจะแตกต่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษา

ทั่ว ๆ ไป เพราะส่วนใหญ่โรงเรียนมัธยมจะแบ่งตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการที่ระบุไว้ 4 งานคืองานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป แต่โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) แบ่งงานออกเป็น 5 กลุ่มงาน คือ 1) กลุ่มงานวิชาการ 2) กลุ่มงานงบประมาณและบุคลากร 3) กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาและกิจการนักเรียน 4) กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป และ 5) กลุ่มงานสำนักงานผู้อำนวยการ ดังคำสัมภาษณ์ระดับลึกจากรองผู้อำนวยการได้ให้ความเห็นในเรื่องการจัดโครงสร้างองค์การของโรงเรียนอย่างสอดคล้องกันว่า “... การจัดโครงสร้างงานของโรงเรียน เรามีการปฏิบัติงานย่อยต่าง ๆ เข้าเป็นกลุ่มงานแล้วปรากฏว่า ถ้าจัดเป็น 4 กลุ่มคงไม่ได้ จะทำให้งานไปรวมกันอย่างไม่เป็นธรรมชาติ บริหารงานยาก ขาดความคล่องตัว ไม่ชัดเจน พวกเราจึงจัดแบ่งงานออกเป็น 5 กลุ่มงานหลัก เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ...” ซึ่งเป็นการจัดแบ่งสายงานบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจนและครอบคลุมงานต่าง ๆ ซึ่งทำให้โรงเรียนบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจนเป็นโรงเรียนยอดนิยมเป็นที่ชื่นชอบของนักเรียนและผู้ปกครองที่พยายามจะส่งบุตรหลานของตนเองให้เข้ามาเรียนในสถานศึกษาแห่งนี้

โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งให้เป็นสถานศึกษาที่มีการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นเลิศทางวิชาการสู่ระดับสากล เปี่ยมด้วยคุณธรรมจริยธรรมเป็นผู้นำทางความคิด สร้างจิตสำนึกวัฒนธรรมไทยร่วมใจพัฒนาชุมชน ดำรงตนอย่างมีความสุข โดยมีพันธกิจที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) บริหารจัดการศึกษา ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2) พัฒนาคุณภาพคุณธรรมผู้เรียนและ 3) สร้างภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์ที่เข้มแข็ง

โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ได้กำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนไว้ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โดยแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และยุทธศาสตร์ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มีวิสัยทัศน์ (Vision) ของกลุ่มสาระไว้ว่า ส่งเสริมผู้เรียนให้มีการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ความสามารถในการเรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์องค์ความรู้เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในระดับสากล มีเจตคติ คุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม และมีพันธกิจ (Mission) ของกลุ่มวิทยาศาสตร์ จำนวน 3 ข้อ คือ 1) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้กับนักเรียนเต็มตามศักยภาพ 2) จัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและชุมชน และมีเป้าประสงค์ของกลุ่มสาระจำนวน 3 ข้อ คือ 1) นักเรียนมีความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสาขาวิชาเคมี ชีววิทยา และฟิสิกส์

โลกและดวงดาว 2) นักเรียนมีทักษะทางวิทยาศาสตร์ในการคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 3) นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ดังคำสนทนากลุ่มของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตอนหนึ่งว่า “...ในการส่งเสริมเพื่อเติมเต็มให้เด็กเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพนั้น ทางโรงเรียนได้ร่วมกับหน่วยงานทางราชการหลาย ๆ หน่วยงาน เช่น สสวท. ที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้เก่งด้านวิทยาศาสตร์ เรามีห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัย รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ และส่งเสริมให้เข้าแข่งขันในระดับนานาชาติดังจะเห็นได้จากโรงเรียนได้รับคัดเลือกให้นำโครงงานวิทยาศาสตร์จำนวน 2 โครงงานเข้าร่วมประกวด โครงงานวิทยาศาสตร์ของ *Children Ecological Movement* ณ ประเทศรัฐเซียเมื่อช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม 2547...”

นอกจากนี้จากการศึกษาเอกสารธรรมนูญโรงเรียน (School Charter) พบว่าในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ได้มุ่งเน้นความเป็นพลเมืองดี รู้สิทธิหน้าที่ของตนเอง ต่อส่วนรวม มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม รู้คุณค่า สืบสานวัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้นักเรียนรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองและส่วนรวม นักเรียนมีระเบียบวินัย และค่านิยมที่พึงประสงค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้และสามารถคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้ นำไปใช้ได้เหมาะสม ดังคำสัมภาษณ์ระดับลึกของรองผู้อำนวยการโรงเรียนคนหนึ่งได้พูดถึงการจัดการเรียนสอนว่า “... แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์หลักของโรงเรียน ให้แต่ละกลุ่มงานมีโครงการเด่น หรือ โครงการพิเศษ ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่พิเศษ...”

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยแยกเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ รวมถึงกิจกรรมการดำเนินงานตามกลุ่มสาระต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าเป็นแนวทางที่ดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งผลที่ได้รับคือการได้รับความชื่นชมจากผู้ปกครอง และเป็นที่ยอมรับของนักเรียนในอันที่จะเข้ามาศึกษาในโรงเรียนบดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี) แห่งนี้

2.3 การจัดองค์การแบบเฉพาะ

จากการจัดโครงสร้างองค์กรของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จะเห็นได้ว่าการแบ่งโครงสร้างที่มีลักษณะพิเศษไม่เหมือนกับโรงเรียนมัธยมทั่วไป จากแผนภูมิโครงสร้างที่เพิ่มจาก 4 กลุ่มเป็น 5 กลุ่มทั้งนี้เนื่องมาจากรายการที่เพิ่มนี้ เป็นรายการที่ทางโรงเรียนกำหนดขึ้นเอง โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดทำขึ้น ดังคำให้สัมภาษณ์ระดับลึกของผู้อำนวยการท่านหนึ่งว่า “...แต่เดิมนั้นแบ่งโครงสร้างการบริหาร เป็น 4 ฝ่าย มีฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่าย ปกครองและฝ่ายบริการ ต่อมามีนักเรียนเยอะจึงเพิ่มจาก 4 ฝ่ายเป็น 5 กลุ่มงาน โดยเพิ่มกลุ่มงานสำนักงาน ผู้อำนวยการลงไปและต่อมาได้ปรับเป็นโรงเรียนนิติบุคคล โดยดิฉันได้รับผิดชอบงานวิชาการและ

ได้แบ่งงานออกเป็น 15 กลุ่มย่อยและมีการนำ B.D. POST (Bodin Parents Organization Students Teachers) มาบริหารจัดการ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา...” และที่แตกต่างไปจากโรงเรียนมัธยมทั่วไปอีกประการหนึ่ง คือโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) มีโครงสร้างองค์การที่มีองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งประกอบไปด้วย คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมผู้ปกครองและครูบดินทรเดชา สมาคมนักเรียนเก่าบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) มูลนิธิคุณหญิงลักขณา แสงสนิทและบุตร มูลนิธิพิพิธภัณฑเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีคณะกรรมการเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างมากและสนใจในกิจกรรมการดำเนินการต่าง ๆ ของโรงเรียน ดังจะเห็นได้จากคำสนทนาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตอนหนึ่งว่า “... ทางโรงเรียนค่อนข้างให้เกียรติคณะกรรมการเป็นอย่างมาก ที่ผ่านมาโรงเรียนได้ให้คณะกรรมการเข้าร่วมในการปรึกษาหารือ เกือบจะทุกครั้ง จากนั้นจะนำสรุปงานเป็นเอกสารเพื่อขอมติ และขออนุมัติการดำเนินการ ซึ่งคณะกรรมการส่วนมากเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จะมีมติเป็นไปตามนั้น เพราะส่วนใหญ่ จะมีการปรึกษาหารือมาก่อนหน้านั้นอยู่แล้ว และคณะกรรมการก็รู้ว่า คณะทำงาน ทำงานเป็นทีม ที่ทำงานอย่างจริงจัง รวมทั้งรู้จักครูและนักเรียนเป็นอย่างดี...”

นอกจากนี้ในการแบ่งส่วนที่รับผิดชอบในพื้นที่ยังได้แบ่งการบริหารการรับผิดชอบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยมีให้มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณอาคารในแต่ละอาคารเรียนอย่างชัดเจน ดังทำให้สัมภาษณ์ระดับลึกของรองผู้อำนวยการท่านหนึ่งว่า “... ในปัจจุบันท่านผู้อำนวยการจะมองภาพรวม โดยมอบให้รองฯ รับผิดชอบตามความสามารถ โดยมอบเป็นตึก ผู้อำนวยการคุม ม.1 และตึก 5 สำหรับผมดูแล ม.4 ตึก 3-4, 6-7 และมีหัวหน้าตึกดูแลสภาพทั่วไป รวมถึงการจัดการเรียนการสอน แล้วบันทึกส่งผู้อำนวยการ ว่ามีปัญหาอย่างไร ก็จะบันทึกปัญหาและวิธีการแนวทางแก้ไข ผู้อำนวยการรับทราบแล้วก็จะแจ้งงานไปยังฝ่ายที่รับผิดชอบแล้วเรียกประชุมทุกฝ่ายเพื่อแก้ปัญหา...”

จุดเด่นโครงสร้างองค์การของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) คือ

1. โครงสร้างที่มีบริหารจัดการโครงสร้างที่แตกต่างไปจากโรงเรียนมัธยมอื่นซึ่งมีลักษณะเป็นจุดเด่นดังนี้ กล่าวคือ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มงานคือ กลุ่มงานวิชาการ กลุ่มงานงบประมาณและบุคลากร กลุ่มงานส่งเสริมจัดการศึกษาและกิจการนักเรียน และกลุ่มงานบริหารทั่วไป และกลุ่มงานสำนักงานผู้อำนวยการ โดยจัดแบ่งงานย่อยลงไปอีกในแต่ละกลุ่มงานอย่างชัดเจน ตามยุทธศาสตร์การปฏิบัติที่เน้นการมีส่วนร่วม ทำให้การบริหารจัดการ การรับผิดชอบงานมีความชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน เป็นการจัดโครงสร้างที่ส่งผลต่อคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน สอดคล้องกับขอบข่ายและภารกิจงานของโรงเรียนนิติบุคคล และการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ

2. งานตามโครงสร้างองค์การของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) มีความทันสมัย การจัดการงานแต่ละงาน ในแต่ละกลุ่มงาน ไม่ซ้ำซ้อน ชัดเจน สามารถทำงานได้รวดเร็ว สอดคล้องกับงานของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลและรองรับการประเมินในการประกันคุณภาพทางการศึกษา

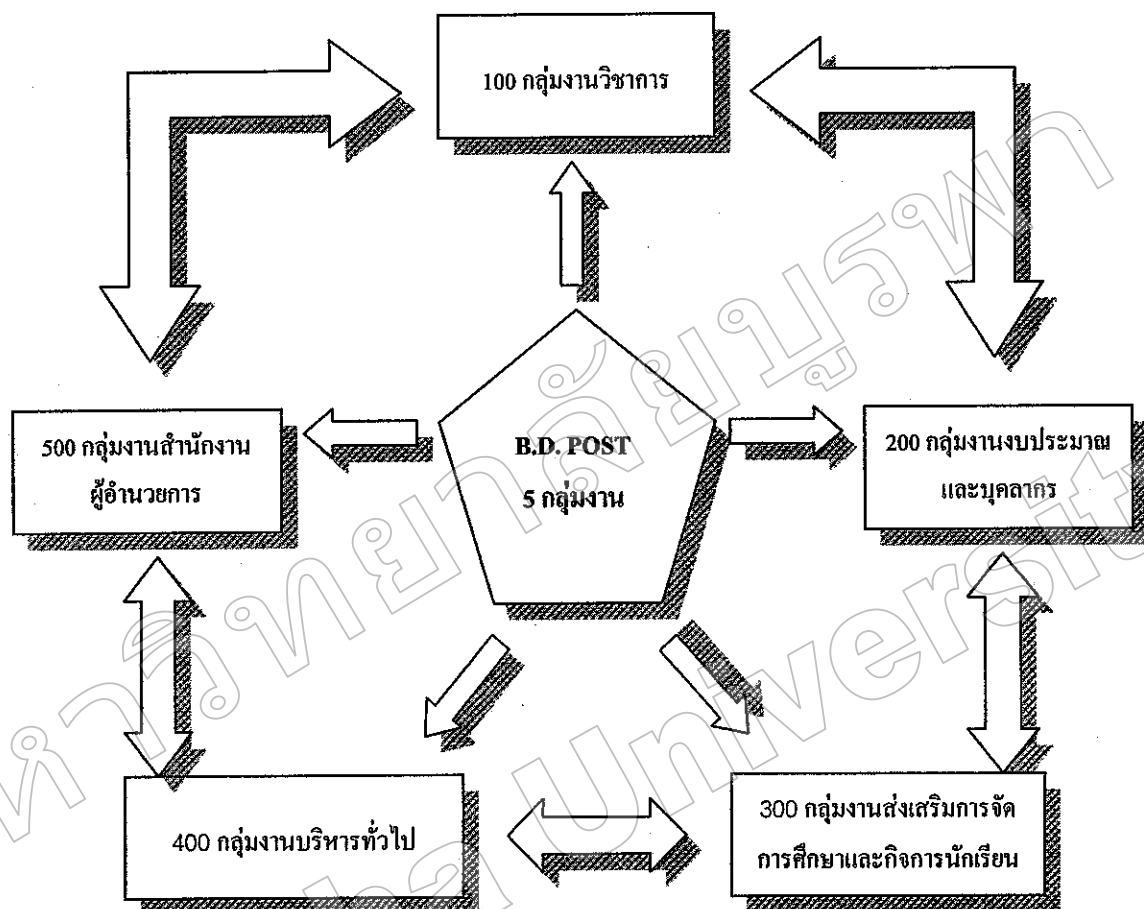
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของโรงเรียน ทั้งเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรให้เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน

4. นักเรียนรุ่นแรก ๆ ทำชื่อเสียงไว้ดีมาก การสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้ เป็นจำนวนมาก ในคณะที่สำคัญ ๆ เช่น คณะแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ แสดงถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

5. กำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนไว้ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โดยแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

6. โรงเรียนจัดให้มีห้องเรียนคุณภาพทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และมีห้องเรียนพิเศษ เฉพาะโครงการต่าง ๆ และห้องบริการสนับสนุนส่งเสริม การจัดกิจกรรมอย่างสมบูรณ์แบบ ที่ทันสมัย มีลักษณะเป็นห้องมัลติมีเดียไอซีทีเต็ม 7) องค์การ มูลนิธิ คณะบุคคลและทุกคน มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) เป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน

สรุป Model โครงสร้างบัณฑิตศึกษา (สิงห์ สิงหเสนี)

ภาพที่ 12 โมเดลโครงสร้างบัณฑิตศึกษา (สิงห์ สิงหเสนี)